

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Lublinie

LLU.411.004.01.2021

**Pan
Lech Sprawka
Wojewoda Lubelski**

ul. Spokojna 4
20-914 Lublin

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Kontrola nr D/21/506 – Przygotowanie organów państwa na wypadek masowego napływu
cudzoziemców do Polski

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Lubelski Urząd Wojewódzki (dalej: LUW lub Urząd), ul. Spokojna 4, 20-914 Lublin.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Lech Sprawka, Wojewoda Lubelski (dalej: Wojewoda) od 25 listopada 2019 r. Poprzednio, tj. od 9 grudnia 2015 r. do 24 listopada 2019 r., Wojewodą Lubelskim był Przemysław Czarnek.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Przygotowanie organizacyjne, kadrowe, finansowe i prawne służb podległych wojewodzie do działań związanych z masowym napływem cudzoziemców na terytorium RP. 2. Realizacja przez wojewodę przypisanych mu zadań dotyczących działania na wypadek sytuacji kryzysowej związanej z masowym napływem cudzoziemców na terytorium RP.
Okres objęty kontrolą	Lata 2019–2021. Badaniami kontrolnymi zostały objęte również dowody sporządzone przed i/lub po tym okresie, dotyczące zagadnień objętych kontrolą.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust.1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Lublinie
Kontroler	Katarzyna Kuzioła, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LLU/179/2021 z 26 listopada 2021 r.

(akta kontroli str. 1-5)

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W latach 2019–2021 na terenie województwa lubelskiego (dalej: województwo) nie miały miejsca sytuacje kryzysowe związane z masowym nielegalnym napływem cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (dalej: RP), jednak ryzyko wystąpienia tego rodzaju zagrożeń istniało i istnieje nadal, na co wskazują organizowane od kilku miesięcy przez państwowe służby białoruskie próby nielegalnego przekraczania granicy polsko-białoruskiej na jej lądowym odcinku w województwie podlaskim przez duże grupy cudzoziemców. Potencjalne zagrożenia wystąpienia na terenie województwa sytuacji kryzysowych związanych z masowym napływem cudzoziemców wynikają także z trwającego od 2014 r. konfliktu terytorialnego rosyjsko-ukraińskiego, który może się przerodzić w otwartą wojnę, co spowoduje masowe migracje ludności ukraińskiej w poszukiwaniu bezpiecznego schronienia, w tym także na teren województwa lubelskiego. Występowanie takich zagrożeń potwierdza objęcie części województwa (68 obrębów ewidencyjnych) rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 września 2021 r. w sprawie wprowadzenia stanu wyjątkowego na obszarze części województwa podlaskiego oraz części województwa lubelskiego³, podanego do publicznej wiadomości także obwieszczeniem Wojewody Lubelskiego z dnia 3 września 2021 r. W okresie objętym kontrolą służby podległe Wojewodzie były przygotowane (pod względem organizacyjnym, kadrowym i prawnym) do

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, ze zm., dalej: ustawa o NIK.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Dz. U. poz. 1612.

podjęcia działań związanych z sytuacjami kryzysowymi powstającymi na obszarze województwa w wyniku masowego napływu cudzoziemców na terytorium RP. Ustalono także zasady finansowania działań podejmowanych w ramach reagowania na zaistniałe sytuacje kryzysowe, tj. w przypadku ich wystąpienia niezbędne środki finansowe będą pochodzić z rezerwy celowej na zarządzanie kryzysowe. O rzetelnym przygotowaniu do działań w sytuacjach kryzysowych świadczy m.in. posiadanie w ramach Wojewódzkiego Planu Zarządzania Kryzysowego (dalej: WPZK) standardowych procedur operacyjnych (SPO) określających siły i środki oraz scenariusze działania i reagowania służb Wojewody w przypadku wystąpienia zagrożeń i sytuacji kryzysowych związanych z masowym napływem cudzoziemców. Procedury te dotyczyły m.in.:

- współdziałania z innymi właściwymi organami RP oraz z organizacjami pozarządowymi w przyjęciu cudzoziemców poszukujących bezpiecznego schronienia na terenie RP i zapewnieniu im odpowiednich warunków pobytu na terenie województwa,
- działań: Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego LUW (dalej: WBiZK), Wydziału Polityki Społecznej (dalej: WPS) i Wydziału Zdrowia LUW (dalej: WZ LUW) w sytuacjach kryzysowych, w tym udzielania pomocy psychologicznej oraz zapewnienia opieki socjalnej i zdrowotnej uchodźcom,
- prowadzenia przez Biuro Wojewody LUW odpowiedniej polityki informacyjnej dla ludności w sytuacjach kryzysowych.

W latach 2019–2021 obowiązywał początkowo WPZK z 19 marca 2015 r., a następnie z 7 sierpnia 2020 r., przygotowanie którego zostało poprzedzone opracowaniem raportu częściowego Wojewody o potencjalnych zagrożeniach dla bezpieczeństwa narodowego występujących na terenie województwa. Wynikające z takiego raportu wnioski i kierunki działania zostały uwzględnione w WPZK. Raport częściowy opracowany dla obszaru województwa nie odnosił się jednak do problemów i zagrożeń związanych z masowym napływem cudzoziemców. WPZK z 2020 r. opracowany na podstawie *Wytycznych MSWiA do wojewódzkich planów zarządzania kryzysowego z 2017 r.*⁴ nie zawierał charakterystyki zagrożeń wynikających z działań hybrydowych oraz oceny ryzyka ich wystąpienia na terenie województwa, w szczególności w odniesieniu do zagrożeń związanych z ryzykiem nielegalnej masowej migracji ludności przez granicę polsko-białoruską oraz polsko-ukraińską. W WPZK z 2020 r. zawarto procedury i wyznaczono osoby odpowiedzialne za realizację zadań nałożonych na Wojewodę, ujętych w Krajowym Planie Zarządzania Kryzysowego (dalej: KPZK) w ramach SPO-9 – *Działania w przypadku masowego napływu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej*. W latach 2019–2021, mimo braku masowego napływu cudzoziemców na terytorium województwa, Wojewoda zapewnił współdziałanie organów administracji rządowej i samorządowej działających w województwie na wypadek wystąpienia takich sytuacji, poprzez prowadzenie wymiany informacji o zagrożeniach oraz poprzez zwoływanie Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego (dalej: WZZK). Ponadto w okresie tym Wojewoda na bieżąco podejmował działania w zakresie zarządzania kryzysowego za pośrednictwem Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego (dalej: WCZK) oraz we współpracy z Nadbużańskim Oddziałem Straży Granicznej (dalej: NOSG), a dane dotyczące bieżącej sytuacji na granicy RP z Białorusią i Ukrainą, przekazywane przez dyżurnego NOSG do WBiZK, były gromadzone i wykorzystywane na potrzeby zarządzania kryzysowego, po uprzednio przeprowadzonej na bieżąco analizie i ocenie. W związku z tym, że na terenie województwa w latach 2019–2021 nie wystąpiła sytuacja kryzysowa

⁴ Zarządzenie Nr 16 Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 20 kwietnia 2017 r. w sprawie wytycznych do wojewódzkich planów zarządzania kryzysowego (Dz. Urz. MSWiA z 2017 r. poz. 17).

związana z masowym napływem cudzoziemców, Wojewoda nie wydawał w tym zakresie poleceń obowiązujących organy administracji rządowej oraz samorządowej.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁵ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Przygotowanie organizacyjne, kadrowe, finansowe i prawne służb podległych wojewodzie do działań związanych z masowym napływem cudzoziemców na terytorium RP

Opis stanu faktycznego

1. W latach 2019–2021 na obszarze województwa nie wystąpiły przypadki masowego nielegalnego napływu cudzoziemców. W okresie od 1 stycznia 2019 r. do 30 października 2021 r. granicę RP na odcinku chronionym przez NOSG przekroczyło nielegalnie odpowiednio 37, 41 i 381 migrantów. W okresie od 6 września do 31 grudnia 2021 r. NOSG poinformował służby Wojewody o 406 próbach nielegalnego przekroczenia granicy RP z Białorusią.

W latach 2019–2021 obowiązywały dwie wersje WPZK⁶, pierwsza zatwierdzona 19 marca 2015 r. przez Sekretarza Stanu z up. Ministra Administracji i Cyfryzacji oraz druga⁷ zatwierdzona 7 sierpnia 2020 r. przez Sekretarza Stanu z up. Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. Przygotowanie obowiązującego aktualnie WPZK z 2020 r. zostało poprzedzone opracowaniem raportu cząstkowego Wojewody o zagrożeniach dla bezpieczeństwa narodowego mogących wystąpić na terenie województwa, a wynikające z niego wnioski i kierunki działania zostały uwzględnione w WPZK z 2020 r. Wnioski tego raportu nie zawierały jednak odniesień do zagrożenia związanego z masowym napływem cudzoziemców. WPZK z 2020 r., który został opracowany na podstawie *Wytycznych MSWiA do wojewódzkich planów zarządzania kryzysowego z 2017 r.*, nie zawierał charakterystyki zagrożeń wynikających z działań hybrydowych oraz oceny ryzyka ich wystąpienia na terenie województwa, w szczególności w odniesieniu do zagrożeń związanych z ryzykiem nielegalnej masowej migracji ludności przez granicę polsko-białorską oraz polsko-ukraińską.

WPZK zawierał załącznik pn. *Plan ewakuacji ludności, zwierząt i mienia w sytuacji wystąpienia symptomów zagrożenia niemilitarnego (II stopnia) na obszarze województwa lubelskiego*⁸.

Dyrektor WBiZK wyjaśnił, że zgodnie z Wytycznymi MSWiA z 2017 r. Wydział opracował Wojewódzki Plan Zarządzania Kryzysowego zatwierdzony przez właściwego ministra w dniu 7 sierpnia 2020 r. Wytyczne do planu zostały opracowane na podstawie katalogu zagrożeń zidentyfikowanych do 2017 r., nie brały więc pod uwagę doświadczeń, sposobów postępowania służb, inspekcji i straży z 2021 r., tj. z okresu, gdy nastąpiła eskalacja niepokojących wydarzeń związanych z wykorzystaniem nielegalnej migracji jako elementu działań hybrydowych na granicy RP z Białorusią w województwie podlaskim. Podczas najnowszej aktualizacji WPZK pracownicy WBiZK dokonają analizy i sporządzają dodatkowe zapisy dotyczące działań hybrydowych mogących nastąpić na terenie województwa. Jeżeli w uaktualnionych wytycznych Ministra Spraw Wewnętrznych

⁵ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁶ Dalej: WPZK z 2015 r.

⁷ Dalej: WPZK z 2020 r.

⁸ Odpowiednio: zatwierdzony przez Wojewodę Lubelskiego w dniu 22 grudnia 2014 r. i 30 czerwca 2021 r.

i Administracji znajdują się zapisy na nowo definiujące zagrożenia hybrydowe i ryzyko ich wystąpienia, w tym niebezpieczeństwo mechanizmu masowej migracji, znajdzie to bezwzględnie odzwierciedlenie w WPZK dla województwa lubelskiego.

(akta kontroli str. 6-7, 9, 11, 15-359, 365-370, 375, 378, 391-392)

2. Zarówno WPZK z 2015 r., jak i WPZK z 2020 r. składały się z trzech części, tj.:

- plan główny (część I) w którym określono: charakterystykę zagrożeń oraz ocenę ryzyka ich wystąpienia – katalog zagrożeń; zadania i obowiązki uczestników zarządzania kryzysowego w formie siatki bezpieczeństwa; zestawienie sił i środków planowanych do wykorzystania w sytuacjach kryzysowych oraz zadania określone planami działań krótkoterminowych;
- zespół przedsięwzięć na wypadek sytuacji kryzysowych (część II), w którym określono realizację zadań w zakresie monitorowania zagrożeń, tryb uruchamiania niezbędnych sił i środków oraz procedury reagowania kryzysowego;
- załączniki funkcjonalne planu głównego (część III), tj.: procedury realizacji zadań z zakresu zarządzania kryzysowego (standardowe procedury operacyjne); organizację łączności między podmiotami realizującymi zadania z zakresu zarządzania kryzysowego na terenie województwa; organizację systemu monitorowania zagrożeń, ostrzegania i alarmowania; zasady informowania ludności o zagrożeniach i sposobach postępowania na wypadek zagrożeń; organizację ewakuacji z obszarów zagrożonych; organizację ratownictwa, opieki medycznej i pomocy społecznej oraz pomocy psychologicznej; organizację ochrony przed zagrożeniami charakterystycznymi dla obszaru województwa; wykaz zawartych umów i porozumień związanych z realizacją zadań zawartych w WPZK; zasady i tryb oceniania i dokumentowania szkód; procedury udostępniania rezerw państwowych/ strategicznych; wykaz infrastruktury krytycznej na terenie województwa oraz priorytety w zakresie ochrony oraz odtwarzania infrastruktury krytycznej.

W WPZK z 2015 r. jako jedno z możliwych, realnych, potencjalnych zagrożeń, które mogą wystąpić, w katalogu zagrożeń i siatce bezpieczeństwa zostały wskazane masowe migracje, w ramach zagrożeń transgranicznych. W WPZK z 2020 r. masowe migracje nie zostały ujęte w katalogu zagrożeń i siatce bezpieczeństwa jako jedno z możliwych zagrożeń. W zestawieniu sił i środków planowanych do wykorzystania w sytuacjach kryzysowych w tym WPZK w odniesieniu do Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej zapisano, że zasoby kadrowe i wyposażenie NOSG będą podstawową siłą do działań związanych z zapobieganiem nielegalnej masowej migracji, a w trakcie realizacji tych zadań lub przy usuwaniu skutków jej wystąpienia NOSG będzie współdziałał z komórkami organizacyjnymi LUW realizującymi czynności w stosunku do cudzoziemców. W przypadku eskalacji tego rodzaju zdarzeń do realizacji zadań w tym zakresie wykorzystywane mogą być także siły i środki organów współdziałających, głównie Policji, na zasadach i w trybie określonym planami współdziałania oraz zgodnie z zawartymi porozumieniami.

W obydwu WPZK, w punktach dotyczących realizacji zadań w zakresie monitorowania zagrożeń, Komendant NOSG został wskazany jako podmiot odpowiedzialny za monitoring zagrożeń związanych z ochroną granicy państwowej, w tym masowej migracji cudzoziemców.

W obydwu WPZK wśród załączników funkcjonalnych planu, w ramach SPO zamieszczono niżej wymienione procedury przewidziane na wypadek nagłego napływu (dużej liczby) cudzoziemców na terytorium RP:

- działania NOSG,

- działania WBiZK,
- udzielania pomocy psychologicznej,
- współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- umieszczania dzieci cudzoziemskich w pieczy zastępczej,
- działania WZ LUW,
- zapewnienia polityki informacyjnej.

Działania NOSG w ww. procedurze zostały określone w dwóch obszarach, tj.:

- 1) w zakresie wymiany informacji w systemie służby dyżurnej operacyjnej obejmującej m.in.:
 - przekazywanie informacji do odpowiednich osób funkcyjnych w komendzie NOSG oraz do granicznych jednostek organizacyjnych Straży Granicznej (dalej: SG);
 - utrzymywanie bieżącej łączności z WCZK;
 - uruchomienie poszczególnych ogniw systemu alarmowania do przeciwdziałania dokonany lub zamierzony masowy przekroczeniu granicy państwowej lub innym zagrożeniom z tym związanych;
 - przekazywanie niezbędnych informacji o zagrożeniu do Urzędu do Spraw Cudzoziemców (dalej: UdSC) i ośrodków recepcyjnych;
- 2) oraz w zakresie realizacji działań bezpośrednich, polegających m.in. na:
 - intensyfikowaniu czynności dotyczących bezpośredniej ochrony granicy państwowej siłami własnych granicznych jednostek organizacyjnych;
 - wprowadzeniu stanu służby wzmocnionej w granicznych jednostkach organizacyjnych SG, a w wypadku eskalacji zagrożenia wzmocnienie sił granicznych jednostek organizacyjnych własnymi etatowymi i nieetatowymi pododdziałami odwodowymi;
 - wystąpieniu z wnioskiem do Komendanta Wojewódzkiego Policji w Lublinie o wzmocnienie sił NOSG siłami pododdziałów prewencji z właściwych terenowo Komend Miejskich i Powiatowych Policji;
 - zwróceniu się do Wojewody lub Komendanta Głównego SG o spowodowanie wsparcia przez Siły Zbrojne RP działań prowadzonych przez NOSG;
 - koordynacji działań podejmowanych wspólnie ze służbami granicznymi państwa, z którego następuje masowa migracja;
 - kierowanie/przewożenie (w zależności od skali zjawiska) migrantów do ośrodków systemu recepcyjnego dla cudzoziemców ustalonych przez Szefa UdSC.

Działania WBiZK określone w ww. procedurze dotyczące reagowania na masowy napływ cudzoziemców zostały podzielone na cztery etapy dotyczące:

- 1) monitorowania rozwoju sytuacji i wymiany informacji (w tym m.in.: przyjęcie informacji o wzmożonym ruchu granicznym przez dyżurnego WCZK; na polecenie Wojewody zwołanie posiedzenia WZZK przez dyrektora WBiZK; przesyłanie pocztą elektroniczną sporządzonych meldunków do Centrum Zarządzania Kryzysowego RCB),
- 2) zorganizowania czasowego pobytu migrantów (w tym m.in.: wytypowanie i weryfikacja potencjalnych miejsc zakwaterowania oraz przekazanie przez WBiZK informacji o tych miejscach do UdSC; zapewnienie opieki zdrowotnej w miejscach zakwaterowania przez WZ LUW; zorganizowanie pomocy psychologicznej oraz koordynowanie pomocy udzielanej ze strony organizacji pozarządowych przez WPS; zorganizowanie zajęć rekreacyjno-sportowych dla dzieci i młodzieży przebywających w obiektach pobytowych oraz objęcie dzieci i młodzieży systemem oświaty w publicznych szkołach i placówkach edukacyjnych przez Kuratorium Oświaty),

- 3) zorganizowanie centralnego punktu recepcyjnego⁹ (polegające m.in. na: uzgodnieniu obiektu na terenie województwa z przeznaczeniem na organizację CPR przez dyrektora generalnego LUW w uzgodnieniu z Szefem UdSC; nawiązaniu współpracy z UdSC w zakresie określenia potrzeb kwaterunkowych w obiekcie CPR przez dyrektora WBiZK; rozpoznanie możliwości pozyskania sprzętu i asortymentu kwaterunkowego m.in. z PCK przez dyrektora WBiZK; zorganizowanie opieki zdrowotnej przez WZ LUW; zorganizowanie pomocy psychologicznej oraz koordynowanie pomocy ze strony organizacji pozarządowych przez WPS; zorganizowanie zajęć rekreacyjno-sportowych dla dzieci i młodzieży przebywających w CPR przez Kuratorium Oświaty),
- 4) utworzenie tymczasowego obozowiska w przypadku gdy przedsięwzięcie będzie realizowane przez UdSC, w tym m.in.: wskazanie miejsca obozowiska uzgodnionego z Szefem UdSC przez Wojewodę; wystąpienie do PCK w Lublinie o nieodpłatne użyczenie asortymentu kwaterunkowego na potrzeby wyposażenia obozowiska (dyrektor WBiZK); współpraca z UdSC przy zapewnieniu opieki zdrowotnej (WZ LUW); współpraca z UdSC przy zapewnieniu pomocy psychologicznej oraz koordynacji pomocy ze strony organizacji pozarządowych (WPS); zorganizowanie zajęć rekreacyjno-sportowych dla dzieci i młodzieży (Kuratorium Oświaty).

W procedurze dotyczącej udzielania pomocy psychologicznej zostały określone m.in. działania dotyczące: przyjęcia informacji o zdarzeniu przez dyrektora WPS lub osobę przez niego upoważnioną; przekazanie drogą telefoniczną powiatowemu koordynatorowi ds. cudzoziemców właściwemu ze względu na miejsce wystąpienia zdarzenia niezbędnych danych dotyczących sytuacji kryzysowej przez te osoby; zapewnienie środków transportu osobom wymagającym udzielenia pomocy psychologicznej do miejsca jej świadczenia przez Policję lub SG; koordynowanie i zarządzanie pomocą psychologiczną świadczoną cudzoziemcom przez Powiatowego koordynatora ds. cudzoziemców.

W procedurze dotyczącej współpracy z organizacjami pozarządowymi zostały określone m.in. działania dotyczące: wyznaczenia koordynatora wojewódzkiego odpowiedzialnego za współpracę z organizacjami społecznymi w okresie zdarzenia oraz oddelegowanie wybranych pracowników WPS do wsparcia koordynacji działań przez dyrektora WPS¹⁰ po akceptacji Wojewody; zebrania informacji na temat potrzeb migrantów oraz zidentyfikowania najpilniejszych potrzeb; nawiązania kontaktu z organizacjami pozarządowymi w celu ustalenia zasad współpracy oraz przepływu informacji o aktualnych potrzebach migrantów; zapewnienie wsparcia wolontariuszy przy tworzeniu tymczasowego obozowiska.

W procedurze dotyczącej umieszczania dzieci cudzoziemskich w pieczy zastępczej zostały określone m.in. działania: powzięcie przez dyrektora WPS lub osobę przez niego wyznaczoną informacji o zapotrzebowaniu na miejsca dla dzieci cudzoziemców w pieczy zastępczej; poinformowanie telefoniczne powiatowego koordynatora ds. dzieci cudzoziemców wyznaczonego przez Starostę o pilnej konieczności znalezienia miejsc dla dzieci cudzoziemskich przez pracownika WPS; wnioskowanie przez Wojewodę do Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej o zabezpieczenie środków finansowych w ramach rezerwy celowej z budżetu Państwa.

W procedurze dotyczącej WZ LUW zostały określone m.in. działania dotyczące: bieżącego monitorowania sytuacji związanej z napływem cudzoziemców przez granicę wschodnią; bieżącego kontaktu WZ LUW z WCZK; organizacji opieki

⁹ Dalej: CPR.

¹⁰ Lub wyznaczonego przez niego pracownika.

medycznej w sytuacji, gdy cudzoziemiec wymagający pomocy medycznej nie składa wniosku o udzieleniu ochrony międzynarodowej; organizacji opieki medycznej w zakresie wykraczającym poza pomoc medyczną organizowaną przez MSWiA i UdSC.

W procedurze dotyczącej zapewnienia polityki informacyjnej zostały określone m.in. działania dotyczące: poinformowania o wystąpieniu symptomów sytuacji kryzysowej dyrektorów wydziałów zaangażowanych w rozwiązywanie sytuacji kryzysowej przez Biuro Wojewody LUW; powołanie Kryzysowego Zespołu Prasowego (KZP) wraz z wyznaczeniem koordynatora polityki informacyjnej oraz głównego informatora; systematycznego przekazywania zwięzłych komunikatów o rozwoju sytuacji i działaniach podejmowanych przez służby przez Biuro Wojewody LUW; dementowanie informacji nieprawdziwych lub nieścisłych przez p.o. rzecznika.

Dyrektor WBiZK wyjaśnił, że Wojewoda jako przedstawiciel rządu w terenie jest przygotowany na wypadek masowego napływu cudzoziemców na terytorium RP, w szczególności województwa lubelskiego. Fakt ten potwierdzony jest przez odpowiednie procedury i zapisy znajdujące się w WPZK zatwierdzonym przez MSWiA. Ponadto w celu pozyskania ilościowych wskaźników służących do analizy szacowania ryzyka wystąpienia masowego napływu cudzoziemców w województwie służby Wojewody otrzymują informacje przygotowane przez oficera dyżurnego NOSG dotyczące liczby osób próbujących nielegalnie przekroczyć granicę RP z Białorusią. Dodatkowo NOSG zwrócił się do Wojewody o wskazanie obiektów, które mogłyby być wykorzystane na potrzeby strzeżonego ośrodka dla cudzoziemców. WBiZK wystosował pismo do starostów, prezydentów miast na terenie województwa o przekazanie informacji dotyczącej nieruchomości stanowiących własność Skarbu Państwa pozostających w zarządzie powiatu lub miasta. Z uzyskanych odpowiedzi wynika, że dwa starostwa: bialskie i parczewskie wskazały nieruchomości, które ewentualnie mogłyby być wykorzystane na ośrodki strzeżone. MSWiA nie zwracało się do Wojewody bezpośrednio lub za pośrednictwem WBiZK o opinię, propozycję rozwiązań organizacyjno-prawnych mogących usprawnić system przygotowania organów państwa na wypadek masowego napływu cudzoziemców. Należy jednak zaznaczyć, że wojewodowie nie odpowiadają za ochronę granic RP, jest to zadanie ustawowe Straży Granicznej, która posiada wiedzę płynącą z dotychczasowych doświadczeń mającą wpływ na system (i jego ewentualną reorganizację) przygotowania Państwa na wypadek masowego napływu cudzoziemców na terytorium RP, w tym na teren województwa. Wnioski oraz propozycje rozwiązań organizacyjno-prawnych mogły wyjść od Straży Granicznej lub od Szefa UdSC jako podmiotu odpowiedzialnego za legalizację pobytu cudzoziemców na terenie RP. Wojewoda nie posiada wiedzy w tym zakresie.

(akta kontroli str. 141-236, 255-358, 365-370)

3. Zadanie związane z przygotowaniem przez wojewodów dodatkowych miejsc do zakwaterowania cudzoziemców (i weryfikacją tych miejsc) poza ośrodkami recepcyjnymi lub ośrodkami dla cudzoziemców będącymi w dyspozycji Szefa UdSC zostało określone jako jedno z wielu działań w Procedurze SPO-10 – Procedurze działania WBiZK w przypadku nagłego napływu cudzoziemców na terytorium RP¹¹. Zadanie to ma być realizowane przez WBiZK m.in. po tym, jak dyżurny WCZK przyjmie informację o wzmożonym ruchu granicznym. Za realizację zadań w zakresie monitorowania zagrożeń związanych z ochroną granicy państwowej, w tym masową migracją, odpowiedzialny jest Komendant NOSG.

(akta kontroli str. 189-197, 317-325, 365-366, 393-397)

¹¹ Dalej: Procedura działania WBiZK.

4-5. Zadanie związane ze wskazaniem przez Wojewodę obiektu na centralny punkt recepcyjny oraz przygotowanie go w zakresie wyposażenia w niezbędny sprzęt umożliwiający zakwaterowanie, zorganizowanie opieki zdrowotnej i pomocy psychologicznej, zapewnienie zabezpieczenia sanitarno-epidemiologicznego, koordynowanie pomocy ze strony organizacji pozarządowych oraz zorganizowanie zajęć rekreacyjno-sportowych dla dzieci i młodzieży przebywających w CPR i/lub wskazanie miejsca obozowiska uzgodnionego z Szefem UdSC zostało określone jako jedno z wielu działań w ww. Procedurze działania WBiZK. Zadanie dotyczące wskazania przez Wojewodę obiektu na centralny punkt recepcyjny ma być realizowane przez dyrektora generalnego LUW w uzgodnieniu z Szefem UdSC, oraz m.in. przez WCZK, dyrektora WBiZK, WPS i WZ LUW. Natomiast zadanie dotyczące wskazania miejsca obozowiska ma być realizowane przez Wojewodę i dyrektora WBiZK.

(akta kontroli str. 189-197, 317-325, 365-366)

6. Zgodnie z ww. procedurą SPO-10 zadanie dotyczące dokonania rozpoznania firm zapewniających dostawę energii elektrycznej, wody pitnej, usług sanitarno-higienicznych, żywieniowych i przekazanie wykazu do UdSC zostało wskazane do realizacji na etapie tworzenia tymczasowego obozowiska.

Dyrektor WBiZK wyjaśnił m.in., że w latach 2019–2021 nie było konieczności tworzenia takiego wykazu.

(akta kontroli str. 189-197, 317-325, 365-366, 372, 374)

7. Zapewnienie porządku publicznego i bezpieczeństwa pożarowego w Centralnym Punkcie Recepcyjnym zostało wskazane do realizacji na etapie tworzenia tymczasowego obozowiska.

Dyrektor WBiZK wyjaśnił m.in., że zapewnienie porządku publicznego i bezpieczeństwa pożarowego w Centralnym Punkcie Recepcyjnym przewidziane jest do realizacji przez NOSG, a także przez właściwą miejscowo komendę powiatową/miejską Policji i Państwową Straż Pożarną.

(akta kontroli str. 189-197, 317-325, 365-366, 372, 374)

8. W przypadku wystąpienia potrzeby przyjęcia cudzoziemców w centralnym punkcie recepcyjnym i/lub w tymczasowym obozowisku w Procedurze działania WBiZK zostały wyznaczone osoby do udzielenia pomocy Szefowi Urzędu do Spraw Cudzoziemców (opisane w pkt. 3-6).

(akta kontroli str. 189-197, 317-325, 365-366)

9. W Procedurze działania WBiZK określonej w obydwu WPZK przyjęto w etapie IV dotyczącym utworzenia tymczasowego obozowiska (tj. realizowanym w przypadku, kiedy nastąpi przyjęcie informacji przez dyżurnego WCZK o wzmożonym ruchu granicznym, określonym w etapie I tej procedury) po uzyskaniu przez dyrektora WBiZK od UdSC informacji o kryteriach i warunkach organizacji tymczasowych obozowisk, następnie wskazaniu przez Wojewodę miejsca uzgodnionego z Szefem UdSC, przesłaniu przez dyrektora WBiZK do UdSC informacji o wyznaczonym tymczasowym obozowisku, Wojewoda występuje z wnioskiem do Ministra Obrony Narodowej o udzielenie pomocy sprzętowej i osobowej w jego organizacji. W okresie od 1 stycznia 2019 r. do 1 grudnia 2021 r. WCZK we współpracy z NOSG nie odnotowało zjawiska nagłego i masowego napływu cudzoziemców na teren województwa.

Dyrektor WBiZK wyjaśnił, że przygotowanie i budowa obozowiska dla cudzoziemców na wypadek ich masowego napływu na terytorium województwa będzie realizowana w uzgodnieniu z UdSC w przypadku niewystarczającej liczby miejsc w ośrodkach dla cudzoziemców na terenie kraju oraz przy wykorzystaniu

miejsz zakwaterowania dla cudzoziemców wytypowanych na terenie województwa. UdSC opracowuje kryteria i warunki organizacji tymczasowego obozowiska oraz uzgadnia z Wojewodą i dyrektorem generalnym LUW miejsce (obiekt) w którym obozowisko ma powstać. Jest to zadanie realizowane przez Szefa UdSC, przy pomocy władz samorządowych, służb Wojewody zgodnie ze standardową procedurą operacyjną SPO-10 zamieszczoną w Wojewódzkim Planie Zarządzania Kryzysowego. Z tego powodu w budżecie Wojewody nie ma środków finansowych na realizację ww. zadania. Wszelkiego rodzaju zobowiązania finansowe np. wynikające z umów cywilno-prawnych dotyczących obiektów i miejsc przeznaczonych dla cudzoziemców lub koszty związane z utrzymaniem ich w gotowości ponoszone są z budżetu państwa. Wojewoda i jego służby działają w ramach obowiązujących przepisów prawa. Jeżeli nastąpią prace legislacyjne zwiększające kompetencje wojewody w tym zakresie, wyposażające służby wojewody w adekwatne narzędzia i źródła finansowania wówczas będą one poddane stosownej analizie.

(akta kontroli str. 189-197, 317-325, 365-366, 375, 379-380)

10. Założenia w zakresie zapewnienia opieki zdrowotnej i pomocy psychologicznej, zostały ujęte w obydwu WPZK w Standardowych Procedurach Operacyjnych dotyczących Wydziału Zdrowia LUW i udzielania pomocy psychologicznej, opisane powyżej w pkt. 2 niniejszego wystąpienia.

(akta kontroli str. 203-205, 216-219, 329-331, 345-347, 365-366)

11. Organizacja zajęć rekreacyjno-sportowych dla dzieci i młodzieży cudzoziemskiej została ujęta w obydwu WPZK tylko w Standardowej Procedurze Operacyjnej dotyczącej działania WBiZK (na poziomie trzech etapów, tj. na etapie II – zorganizowania czasowego pobytu, etapie III – zorganizowanie centralnego punktu recepcyjnego oraz na etapie czwartym dotyczącym tworzenia tymczasowego obozowiska), które zostały opisane powyżej w pkt. 2 niniejszego wystąpienia. Za zapewnienie organizacji tych zajęć odpowiada Kuratorium Oświaty.

(akta kontroli str. 189-197, 317-325, 356-366)

12. Zasady koordynacji wsparcia służb Wojewody przez organizacje pozarządowe zostały ujęte w obydwu WPZK w SPO dotyczącej współpracy z organizacjami pozarządowymi w przypadku napływu dużej liczby cudzoziemców na terytorium RP, które zostały opisane powyżej w pkt. 2 niniejszego wystąpienia.

(akta kontroli str. 207-209, 332-337, 365-366)

13. W obydwu WPZK zamieszczono procedurę dotyczącą umieszczania dzieci cudzoziemskich w pieczy zastępczej (SPO-17.2), a więc jedną procedurę postępowania inną niż wynikającą z zadań wymienionych w Standardowej Procedurze Operacyjnej Krajowego Planu Zarządzania Kryzysowego (SPO-9).

(akta kontroli str. 210-215, 338-343, 365-366)

14. Służby Wojewody nie organizowały oraz nie uczestniczyły w szkoleniach i ćwiczeniach związanych z przygotowaniem na wypadek masowego napływu cudzoziemców.

Dyrektor WBiZK wyjaśnił, że „Kierownik Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego uczestniczył w organizowanej przez Katolicki Uniwersytet Lubelski konferencji pt. Okrągły stół - Zarządzanie kryzysowe na terenach przygranicznych. Wsparcie Ukrainy po doświadczeniach Polski i UE, która odbyła się w dniu 30 września 2021 r.”

(akta kontroli str. 9, 12)

15. W latach 2019–2021 nie doszło do masowego nielegalnego napływu cudzoziemców na teren województwa, w związku z tym w budżecie Wojewody nie zaplanowano środków finansowych na realizację zadań związanych z działaniami dotyczącymi takich sytuacji kryzysowych i nie korzystano z przewidzianych na takie sytuacje procedur uruchamiania środków finansowych z rezerwy celowej.

Dyrektor WBiZK wyjaśnił m.in., że środki finansowe w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej będą pochodzić z rezerwy celowej na zarządzanie kryzysowe.

(akta kontroli str. 9, 12, 372, 374)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności LUW w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Obowiązujący od 7 sierpnia 2020 r. WPZK dla województwa oraz poprzedzający jego sporządzenie raport częściowy Wojewody o potencjalnych zagrożeniach dla bezpieczeństwa narodowego na terenie województwa, nie zawierały charakterystyki zagrożeń wynikających z działań hybrydowych podejmowanych wobec RP przez wrogie ośrodki zagraniczne oraz oceny ryzyka ich wystąpienia na terenie województwa. W szczególności odnosi się to do zagrożeń związanych z ryzykiem nielegalnej masowej migracji ludności przez granicę polsko-białorską oraz polsko-ukraińską. Ten brak wystąpił pomimo tego, że Krajowy Plan Zarządzania Kryzysowego zaktualizowany w 2020 r. (część A dotycząca faz zapobiegania i przygotowania) zawierał charakterystykę zagrożeń działaniami hybrydowymi, wśród których wymieniono m.in. nielegalne migracje ludności.

Dotychczasowe wydarzenia na granicy polsko-białorskiej oraz zaostrzający się konflikt rosyjsko-ukraiński potwierdzają, że ryzyko wystąpienia zagrożenia dotyczącego masowego nielegalnego napływu cudzoziemców na teren województwa jest istotne. Występowanie takich zagrożeń potwierdza również objęcie części województwa (68 obrębów ewidencyjnych) rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 września 2021 r. w sprawie wprowadzenia stanu wyjątkowego na obszarze części województwa podlaskiego oraz części województwa lubelskiego.

W ocenie NIK powyższa sytuacja wskazuje na celowość podjęcia przez Wojewodę działań zmierzających do niezwłocznej aktualizacji WPZK w zakresie dotyczącym charakterystyki zagrożeń oraz oceny ryzyka ich wystąpienia na terenie województwa, w celu uwzględnienia zagrożeń hybrydowych, w szczególności związanych z masowymi nielegalnymi migracjami ludności z Białorusi i Ukrainy na terytorium Polski.

Dyrektor WBiZK wyjaśnił, że: *WPZK z 2020 r. został opracowany na podstawie Wytycznych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji z 2017 r., w których nie były uwzględnione zapisy o zagrożeniach hybrydowych. Z analiz informacji przesyłanych przez NOSG dotyczących składania przez cudzoziemców wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej wynikało, że ryzyko wystąpienia zagrożenia masowym napływem cudzoziemców jest niewielkie. W związku z powyższym brak jest w Wojewódzkim Planie Zarządzania Kryzysowego charakterystyki zagrożeń o charakterze hybrydowym związanych z nielegalną masową migracją ludności. W 2022 r. przypada ustawowy dwuletni okres aktualizacji Wojewódzkiego Planu Zarządzania Kryzysowego zatwierdzonego w 2020 r. W związku z ostatnimi wydarzeniami na granicy polsko-białorskiej, a co za tym idzie wzrostem zagrożenia hybrydowego związanego z ryzykiem masowego napływu cudzoziemców na teren województwa zagrożenie to zostanie ujęte w katalogu zagrożeń WPZK.*

(akta kontroli str. 8,10-11, 14-114, 255-358, 365-366, 371, 373)

OCENA CZĄSTKOWA

Służby podległe Wojewodzie były przygotowane pod względem organizacyjnym, kadrowym i prawnym do podjęcia działań związanych z masowym napływem cudzoziemców na teren województwa, co znajdowało odzwierciedlenie w procedurach reagowania zawartych w WPZK z 2015 r. i z 2020 r., które obejmowały także działania odnoszące się do reagowania na zagrożenia związane z masowymi migracjami cudzoziemców. W WPZK z 2020 r. zawarto m.in. procedury działań wynikające z zadań nałożonych na wojewodów w Krajowym Planie Zarządzania Kryzysowego, w ramach SPO-9 *Działania w przypadku masowego napływu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej* oraz wyznaczono osoby odpowiedzialne za realizację tych zadań.

Należy jednak zauważyć, że charakterystyki zagrożeń oraz oceny ryzyka ich wystąpienia na terenie województwa zawarte w WPZK obowiązującym od 7 sierpnia 2020 r. nie obejmowały zagrożeń hybrydowych, a w szczególności ryzyk związanych z masowymi, nielegalnymi migracjami ludności z Białorusi lub Ukrainy na terytorium Polski, mimo tego, że w charakterystyce zagrożeń zamieszczonej w WPZK z 2015 r. uwzględniono zagrożenie związane z masową migracją cudzoziemców na teren województwa lubelskiego. Opracowanie WPZK z 2020 r. zostało poprzedzone raportem częściowym Wojewody o zagrożeniach dla bezpieczeństwa narodowego mogących wystąpić na terenie województwa, a wynikające z niego wnioski i kierunki działania zostały uwzględnione w tym WPZK. Wnioski tego raportu nie zawierały jednak odniesień do ryzyka i zagrożenia związanego z masowym napływem cudzoziemców. W okresie objętym kontrolą na terenie województwa nie wystąpiły sytuacje kryzysowe wynikające z masowego napływu cudzoziemców i nie było potrzeby prowadzenia działań przewidzianych w procedurach przygotowanych dla fazy reagowania na faktycznie występujące zagrożenia.

OBSZAR

2. Realizacja przez wojewodę przypisanych mu zadań dotyczących działania na wypadek sytuacji kryzysowej związanej z masowym napływem cudzoziemców na terytorium RP

Opis stanu faktycznego

1. Zadania wojewodów dotyczące działań związanych z sytuacjami kryzysowymi wynikającymi z masowego napływu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej zostały określone przez RCB w Krajowym Planie Zarządzania Kryzysowego w części B (KPZK B 2019), w ramach Standardowej Procedury Operacyjnej nr 9.

Wojewoda zgodnie z zapisami ww. KPZK B 2019 uwzględnił w WPZK z 2020 r. szczegółowe sposoby i metody realizacji własnych przedsięwzięć m.in. w standardowych procedurach operacyjnych WPZK np. w:

- SPO-10 - Procedura działania Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego w przypadku nagłego napływu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- SPO-11.4 - Procedura informowania ludności,
- SPO-17 - Procedura udzielania pomocy psychologicznej w przypadku napływu dużej liczby cudzoziemców na terytorium RP,
- SPO-17.1 - Procedura współpracy z organizacjami pozarządowymi w przypadku napływu dużej liczby cudzoziemców na terytorium RP,

- SPO-17.2 - Procedura umieszczenia dzieci cudzoziemców w pieczy zastępczej w przypadku napływu dużej liczby cudzoziemców na terytorium RP,
- SPO-17.3 - Procedura działania Wydziału Zdrowia LUW w przypadku napływu dużej liczby cudzoziemców na terytorium RP,
- SPO-17.4 – Zapewnienie polityki informacyjnej w przypadku napływu dużej liczby cudzoziemców na terytorium RP.

WPZK z 2020 r. został opracowany na podstawie wytycznych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji z 2017 r. Podczas jego opracowywania WBiZK wystąpił do służb, inspekcji i straży o aktualizację zestawienia sił i środków do wykorzystania podczas wystąpienia sytuacji kryzysowych na terenie województwa. Ujęte w planie siły i środki mają być wykorzystywane w przypadku pojawienia się zagrożenia związanego z masowym napływem cudzoziemców. Ponadto 22 czerwca 2021 r. UdSC zwrócił się z prośbą do Wojewody o aktualizację ilości obiektów, w których można byłoby zakwaterować cudzoziemców na terenie województwa. WBiZK dokonał weryfikacji liczby takich obiektów.

Dyrektor WBiZK wyjaśnił, że w celu usprawnienia współpracy pomiędzy Wojewodą, a Urzędem do Spraw Cudzoziemców dotyczącej masowej migracji Urząd codziennie przesyła do Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego aktualną informację o liczbie zajętych miejsc w ośrodkach dla cudzoziemców. W związku z ostatnimi wydarzeniami na granicy polsko-białoruskiej NOSG przesyła informacje dotyczące liczby prób nielegalnego przekroczenia granicy państwowej.

(akta kontroli str. 8-12, 110-114)

2. Mimo, że w okresie objętym kontrolą nie wystąpiła sytuacja kryzysowa spowodowana masowym napływem cudzoziemców na terytorium województwa, Wojewoda zapewnił współdziałanie między instytucjami zaangażowanymi w realizację działań poprzez prowadzenie wymiany informacji o zagrożeniu oraz poprzez zwoływanie posiedzeń Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego. Wojewoda m.in. podczas posiedzenia WZZK (3 września 2021 r.), w którym uczestniczyli przedstawiciele służb, inspekcji i straży oraz władz samorządowych szczebla powiatowego i gminnego z obszarów objętych stanem wyjątkowym, omówił zasady współdziałania organów administracji rządowej i samorządowej. Zwrócił także uwagę na współpracę władz lokalnych z miejscową policją w zakresie swobodnego przemieszczania się mieszkańców, grup uczniów i studentów. Wojewoda poprosił służby, inspekcje i straże o: współpracę z władzami lokalnymi i zachowywanie czujności na obszarach, na których został wprowadzony stan wyjątkowy. Wojewoda zwrócił się również do przedstawicieli samorządu o rzetelną politykę informacyjną wśród ludności. Przedstawiciel NOSG poinformował, że sytuacja na granicy jest stabilna. Podczas kolejnego posiedzenia WZZK (20 grudnia 2021 r.) omówiono sytuację na granicy RP z Białorusią. Podczas posiedzenia Komendant NOSG przekazał informacje związane z zabezpieczeniem granicy państwowej, z których wynikało, że zabezpieczenie granicy przez funkcjonariuszy Sił Zbrojnych RP, Straży Granicznej i Policji, oraz fakt, że większa część odcinka granicy ma charakter naturalny (rzeka Bug) sprawia, że prób nielegalnego przekroczenia granicy w województwie lubelskim jest znacznie mniej niż w województwie podlaskim i nie mają one charakteru masowego, a ryzyko wystąpienia masowych, nielegalnych prób przekroczenia granicy jest niewielkie.

(akta kontroli str. 376, 381-382)

3. W latach 2019–2021 działania Wojewody w zakresie zarządzania kryzysowego, w tym wynikające z ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym¹²,

¹² Dz. U. z 2020 r. poz. 1856, ze zm.

obejmujące kierowanie monitorowaniem, planowaniem, reagowaniem i usuwaniem skutków zagrożeń na terenie województwa związanych z ryzykiem wystąpienia zagrożenia dotyczącego masowego napływu cudzoziemców było realizowane na bieżąco przez:

- WCZK, które prowadziło analizę dotyczącą napływu cudzoziemców na teren województwa na podstawie codziennych raportów otrzymywanych z Urzędu do Spraw Cudzoziemców o liczbie osób zakwaterowanych oraz o liczbie miejsc wolnych w funkcjonujących na terenie województwa ośrodkach dla cudzoziemców;
- NOSG, który przysyłał Wojewodzie informacje dotyczące prób nielegalnego przekroczenia granicy.

Dyrektor WBiZK wyjaśnił m.in., że w związku z ostatnimi wydarzeniami na granicy polsko-białoruskiej Wojewoda wielokrotnie omawiał z podległymi mu służbami sytuację na granicy RP z Białorusią w kontekście wprowadzenia stanu wyjątkowego, jak również problemów związanych z bieżącą pracą Straży Granicznej.

(akta kontroli str. 376, 381)

4. WBiZK gromadził dane przekazywane od dyżurnego operacyjnego NOSG w celu bieżącej analizy i dokonania oceny wystąpienia zagrożenia masowego napływu cudzoziemców na teren województwa. Z przedstawionych danych wynikało, że nielegalne próby przekroczenia granicy RP z Białorusią mają charakter incydentalny. NOSG nie zgłaszał służbom Wojewody o wystąpieniu zwiększonego ryzyka masowego napływu cudzoziemców, a w związku z tym nie przekazywano informacji do centrum zarządzania kryzysowego Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz do Rządowego Centrum Bezpieczeństwa.

(akta kontroli str. 376, 382-383)

5. W latach 2019–2021 Wojewoda nie zwoływał posiedzeń Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego poświęconego sytuacji kryzysowej związanej z masowym napływem cudzoziemców, ponieważ we wskazanym okresie zagrożenie to na terenie województwa nie wystąpiło. W dniach 3 września i 20 grudnia 2021 r., podczas posiedzeń WZZK omawiana była m.in. bieżąca sytuacja na granicy RP z Białorusią.

(akta kontroli str. 9, 12, 381-382, 384-389)

6.-7. W latach 2019–2021 na terenie województwa nie wystąpiła sytuacja kryzysowa spowodowana masowym napływem cudzoziemców, co potwierdzają informacje otrzymywane od NOSG. W związku z tym Wojewoda nie informował Premiera oraz Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji o wystąpieniu ryzyka masowego napływu cudzoziemców na teren województwa. Nie przygotowywał także projektów dokumentów rządowych w tych sprawach dotyczących województwa.

(akta kontroli str. 376, 383)

8. Wojewoda w latach 2019–2021 nie wydawał poleceń obowiązujących organy administracji rządowej oraz samorządowej dotyczących spraw związanych z masowym napływem cudzoziemców.

(akta kontroli str. 376, 383)

9. W związku z informacjami posiadanymi przez Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego (otrzymywanymi od NOSG) dotyczącymi nielegalnego przekroczenia granicy polsko-białoruskiej w województwie lubelskim oraz brakiem zgłoszeń związanych z zagrożeniem bezpieczeństwa zdrowia, życia i mienia mieszkańców

gmin przygranicznych¹³, na terenie których obowiązywał stan wyjątkowy, Wojewoda jako przedstawiciel rządu w terenie nie korzystał z przysługujących mu uprawnień wynikających z obowiązujących przepisów prawa w związku z wydaniem rozporządzenia przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 września 2021 r. w sprawie wprowadzenia stanu wyjątkowego na obszarze części województwa podlaskiego oraz części województwa lubelskiego.

(akta kontroli str. 371, 373)

10. W latach 2019–2021 Wojewoda nie ponosił żadnych wydatków na realizację zadań z zakresu zarządzania kryzysowego w sytuacji związanej z masowym napływem cudzoziemców na teren województwa.

(akta kontroli str. 9, 12)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności LUW w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Wojewoda prawidłowo realizował zadania dotyczące działań na wypadek wystąpienia ryzyka sytuacji kryzysowej związanej z masowym napływem cudzoziemców na terytorium RP (województwa). Mimo, że dotychczas nie wystąpiła sytuacja kryzysowa w tym względzie, Wojewoda zapewnił współdziałanie organów administracji rządowej i samorządowej działających w województwie poprzez prowadzenie wymiany informacji o zagrożeniu oraz poprzez zwoływanie WZZK. W okresie objętym kontrolą Wojewoda na bieżąco podejmował działania w zakresie zarządzania kryzysowego za pośrednictwem WCZK i NOSG. Dane dotyczące bieżącej sytuacji na granicy z Białorusią przekazywane były od dyżurnego NOSG do WBiZK, który gromadził te informacje po uprzednio przeprowadzonej na bieżąco analizie i ocenie. W związku z tym, że na terenie województwa w latach 2019–2021 nie wystąpiła sytuacja kryzysowa związana z masowym napływem cudzoziemców, Wojewoda nie wydawał w tym zakresie poleceń obowiązujących organy administracji rządowej oraz samorządowej.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

Wniosek

Niezwłoczne podjęcie działań w celu aktualizacji WPZK w zakresie dotyczącym charakterystyki zagrożeń oraz oceny ryzyka ich wystąpienia na terenie województwa, poprzez uwzględnienie zagrożeń hybrydowych, a w szczególności związanych z masowymi nielegalnymi migracjami cudzoziemców.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach, jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Lublinie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie

¹³ Tj. Sławatycze, Kodeń, Terespol, Zalesie, Rokitno, Janów Podlaski, Konstantynów, Włodawa, Hanna oraz miasta Terespol i Włodawa.

z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosku

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań. W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Lublin, 17 lutego 2022 r.

Kontroler
Katarzyna Kuzioła
Specjalista kontroli państwowej

p.o. Dyrektor
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Lublinie
Edward Szempruch

.....
podpis

.....
podpis